

A1 Topaic 10

04 Eolas a thabhairt faoi thinneas

(Labhairt)

2

04 Eolas a thabhairt faoi thinneas

Le múineadh:

- Eolas a thabhairt faoi thinneas nó faoi ghortú; ceist a chur ar dhuine an mothaíonn sé níos fearr agus an cheist sin a fhreagairt.

3

Cad atá air nó uirthi?

4

Cad a tharla?

- Cad a tharla?
- Leon mé mo chos.

- Cad a tharla?
- Ghortaigh mé mo dhroim.

5

Cad a tharla?

- Cad a tharla?
- Bhris mé mo lámh.

- Cad a tharla?
- Ghearr mé mo mhéar.

6

Cad a tharla?

- Cad a tharla?
- Leon mé mo chos.

- Cad a tharla?
- Ghortaigh mé mo dhroim.

7

Cad a tharla?

- Cad a tharla?
- Bhris mé mo lámh.

- Cad a tharla?
- Ghearr mé mo mhéar.

8

Cad a tharla?

9

Cad a tharla, a chréatúir?

- Tíocfaidh íomhánna suas ar an sleamhnán ceann ar cheann.
- Cuirfidh mé an cheist: *Cad a tharla, a chréatúir?* ort.

10

Cad a tharla, a chréatúir?

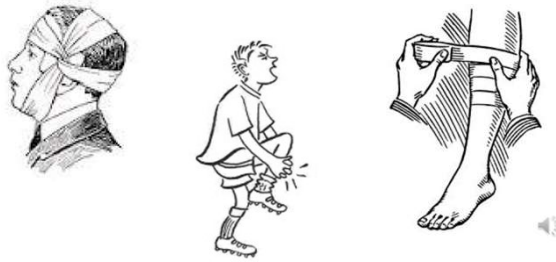
• Bain úsáid as ceann de na briathra thíos agus tú ag freagairt na ceiste.

- Gortaigh -ghortaigh mé/tú/sé/sí
- Leon -leon mé/tú/sé/sí
- Bris -bhris mé/tú/sé/sí
- Gearr -ghearr mé/tú/sé/sí

11

Cad a tharla, a chréatúir?

12

Cad a tharla, a chréatúir?

13

Cad a tharla, a chréatúir?

14

Cad a tharla, a chréatúir?

15

Bileog

Eolas a thabhairt faoi thinneas

Cad a tharla, a chréatúir?

16

Cad a tharla, a chréatúir? – Comhrá

- Rognaigh ceann den na pictiúr agus féach air.
- Tá ort comhrá beag a chumadh.
- Cum cúpla ceist/freagra dhifriúil chun a fháil amach cad atá cearr agus cad a tharla don duine sin.

17

Cad a tharla, a chréatúir? – Comhrá

Mar shampla:

- Duine A: *Conas atá tú?*
- Duine B: *Ní mhothaím rómhaithe.*
- Duine A: *Cad atá cearr?*
- Duine B: *Tá pian i mo lámh.*
- Duine A: *Cad a tharla?*
- Duine B: *Bhris mé mo lámh.*

18

Cad a tharla, a chréatúir? – Comhrá

- Roghnaigh trí nó ceithre chinn agus cum comhrá do gach ceann acu.
- Ansin, déan cleachtadh iad a léamh amach os ard.

19

Cad a tharla?

- bris **B**hris mé mo chos.
- gearr **G**hearr mé mo mhéar.
- leon Leon mé mo chos.
- gortaigh **G**hortaigh mé mo dhroim.
- téigh* **Chuaigh** mé go dtí an dochtúir.
- bí* **Bhí** mé ag an bhfiaclóir.

20

Cad a tharla?

- Cén aimsir atá i gceist leis na briathra sa dara colún.
- Is í an aimsir chaite atá i gceist.
- Cuirtear séimhiú ar fhréamh an bhriathair san aimsir chaite, más cuí.

21

An Aimsir Chaite

- bris **B**hris mé mo chos.
- gearr **G**hearr mé mo mhéar.
- leon Leon mé mo chos.
- gortaigh **G**hortaigh mé mo dhroim.
- téigh* **Chuaigh** mé go dtí an dochtúir.
- bí* **Bhí** mé ag an bhfiaclóir.

22

An Aimsir Chaite

- Cén fáth a bhfuil **Téigh** agus **Chuaigh** chomh difriúil sin?
- Tá an briathar **Téigh** neamhrialta agus mar sin, tá foirmeacha éagsúla aige san Aimsir Chaite agus i gcuid de na haimsirí eile.
- Úsáidtear fréamh an bhriathar chun orduithe a thabhairt do dhaoine, (an Modh Ordaitheach), clúdófar é sin i rith an chúrsa.
- Éist leis na briathra thuas san Aimsir Láithreach agus féach chomh éasca is atá sé léim ó aimsir go haimsir sa Ghaeilge.

23

An Aimsir Láithreach

- bris **Brisim** mo chos.
- gearr **Gearaim** mo mhéar.
- leon **Leonaim** mo chos.
- gortaigh **Gortaím** mo dhroim.
- téigh* **Téim** go dtí an dochtúir.
- bí* **Bím** ag an bhfiacloir.

24

An Aimsir Chaite

- bris **Bhris** mé mo chos.
- gearr **Ghearr** mé mo mhéar.
- leon **Leon** mé mo chos.
- gortaigh **Ghortaigh** mé mo dhroim.
- téigh* **Chuaigh** mé go dtí an dochtúir.
- bí* **Bhí** mé ag an bhfiacloir.

25

Bileog

Eolas a thabhairt faoi thinneas

An Aimsir Chaite

26

An Aimsir Chaite

• Athscríobh na briathra seo san aimsir chaite.

1. Gortaigh	_____
2. Bris	_____
3. Tosaigh	_____
4. Seinn	_____
5. Buail	_____
6. Téigh	_____
7. Cas	_____
8. Dhúisigh	_____
9. Bí	_____
10. Shiúil	_____

27

Freagraí - An Aimsir Chaite

1. Ghortaigh mé	6. Chuaigh mé
2. Bhris mé	7. Chas mé
3. Thosaigh mé	8. Dhúisigh mé
4. Sheinn mé	9. Bhí mé
5. Bhuail mé	10. Shiúil mé

28

An Aimsir Chaite

• Ansin, léigh na habairtí amach agus beidh ort an briathar ceart a mheaitseáil leis an abairt cheart.

- a. _____ mé go dtí an siopa le mo chara inné.
- b. _____ mé an giotár sa teach tábhairne ag an deireadh seachtaine.
- c. _____ mé chuig scannán inné sa phictiúrlann.
- d. _____ mé ag obair ar 9.00 inné.
- e. _____ mé mo chos inné nuair a _____ mé ag imirt peile.
- f. _____ mé ar a 7.30 maidin inné.
- g. _____ mé le mo chairde sa bhialann inné.
- h. _____ mé mo lámh nuair a _____ mé ag imirt leadóige.
- i. _____ mé deich míle inné.
- j. _____ mé go dtí an dochtúir inné mar _____ mé mo dhroim.

29

Freagraí - An Aimsir Chaite

- a) **Shiúil/Chuaigh** mé go dtí an siopa le mo chara inné.
- b) **Sheinn** mé an giotár sa teach tábhairne ag an deireadh seachtaine.
- c) **Chuaigh/Shiúil** mé chuig scannán inné sa phictiúrlann.
- d) **Thosaigh** mé ag obair ar 9.00 inné.
- e) **Bhris**, mé mo chos inné nuair a **bhí** mé ag imirt peile.

30

Freagraí - An Aimsir Chaite

- f) **Dhúsigh** mé ar a 7.30 maidin inné.
- g) **Bhuail** mé le mo chairde sa bhialann inné.
- h) **Bhris** mé mo lámh nuair a **bhí** mé ag imirt leadóige.
- i) **Shiúil** mé deich míle inné.
- j) **Chuaigh** mé go dtí an dochtúir inné mar **ghortaigh** mé mo dhroim.

31

Bhí mé ag...

- Bhí mé ag an dochtúir.
- Bhí mé ag an bhfioclóir.
- Bhí mé san otharlann/ospidéal.

32

Bhí mé ag...

- Bhí mé ag an dochtúir.
- Bhí mé ag an bhfioclóir.
- Bhí mé san otharlann/ospidéal.

33

Conas atá tú anois?

- An bhfuil tú níos fearr?
- Conas atá tú anois?
- Tabhair aire duit féin.

34

Conas atá tú anois?

- go maith • níos measa
- tuirseach fós • lag

35

Conas atá tú anois?

- **An bhfuil tú níos fearr?**
– Tá, go raibh maith agat.
- Níl, tá mé níos measa.
- **Conas atá tú anois?**
– Tá mé níos fearr go raibh maith agat.
- Tá mé tuirseach fós.
- Tá mé lag.
- **Tabhair aire duit féin.**

36

Conas atá tú anois?

- **An bhfuil tú níos fearr?**
– Tá, go raibh maith agat.
- Níl, tá mé níos measa.
- **Conas atá tú anois?**
– Tá mé níos fearr go raibh maith agat.
- Tá mé tuirseach fós.
- Tá mé lag.
- **Tabhair aire duit féin.**

37

Bileog

Eolas a thabhairt faoi thinneas

Rólathris

38

Rólathris

- Tá comhrá os do chomhair amach. Tá leath an chomhrá ag Duine A agus tá an leath eile ar Dhuine B.
- Tá sé ar fad as Béarla agus beidh ort é a aistriú go Gaeilge.
- Bain úsáid as na nótaí chun cabhair leat agus é a scríobh síos.

39

Rólathris

- Cuir an físeán ar ceal nuair atá sé á dhéanamh agat agus ansin tar ar ais agus ceartaigh é anseo.
- Ansin, déan cleachtadh é a léamh amach os ard.
- Má tá páirtnéir agat bain triail as an rólghníomhaíocht a dhéanamh agus ansin na ról a mhalartú.

40

Rólathris – Freagraí A

- A: Greet your friend and ask him/her how she is.
Dia duit, conas atá tú?
- A: Ask him/her what is wrong with him/her.
Cad atá cearr leat?
- A: Say 'That's a pity'. Ask what happened.
Is trua é sin, cad a tharla?

41

Rólathris – Freagraí A

- A: Ask him/her if she/he was at the doctor?
An raibh tú ag an doctúir?
- A: Say 'Good' and ask how he/she feels now?
Go maith, conas a mhothaíonn tú anois?
- A: Tell him/her to look after himself/herself and say goodbye.
Tabhair aire duit féin, slán leat.

42

Rólathris – Freagraí B

- B: Greet your friend and say you are not well.
Dia is Muire duit. Ní mhothaím ró-mhaith.
- B: Say you have a pain in your back.
Tá pian i mo dhroim.
- B: Say you were playing tennis (*ag imirt leadóige*) on Saturday and you fell.
Bhí mé ag imirt leadóige Dé Satharn agus thit mé.

43

Rólathris – Freagraí B

B: Say you were at the doctor yesterday.
Bhí mé ag an doctúir inné.

B: Say you feel better but that you're still tired.
Tá mé níos fearr ach tá mé tuirseach fós.

B: Thank him/her and say goodbye.
Go raibh maith agat, slán agat.